І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 228. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 25-го ЛИСТОПАДА 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, NOVEMBER 25, 1959 No. 228. VOL. LXVI.

УРЯД СКАРЖИТЬ 19 КОМПАНІЙ ЗА ПОРУШЕННЯ АНТИКАРТЕЛЕВОГО ЗАКОНУ

Вашингтон. — Департамент юстиції передав на розгляд федерального суду свою скаргу проти групи сталеварних компаній, обвинувачених у порушенні антикартелевого закону Шермана, зокрема його постанови про заборону порозуміння між індустрійними продуцентами для внеможливлення вільної конкуренції в торгівлі індустрійними продуктами. У скарзі, що її передано на розгляд Федерального Дистриктового суду в Сан Франсіско, обвинувачені 19 сталеварних компаній в тому, що вони змовилися в справі продажу продукованих ними сталевих штаб і бльоків та інших уживаних у будівництві домів, мостів і доріг сталевих продуктів і продавали їх за встановленими заздалегідь цінами, щоб виключити свободу конкуренції в цій ділянці інших, дрібних продуцентів. Між обвинуваченими компаніями є дві з-поміж найбільших сталеварних компаній ЗДА — Сталеварна Корпорація ЗДА і Бетлегем Стіл Компані, як теж чотири менші компанії, дванадцять компаній для виробу будівельних штаб, плит і бльоків і одна торговельна Асоціяція з Окленду в Каліфорнії. Тереном протизаконної діяльности цих компаній і продуцентів було сім західніх стейтів ЗДА. Департамент юстиції вів у цій справі слідство 15 місяців і встановив без усякого сумніву, що торговельні трансакції із цими будівельними сталеварними продуцентами були порушенням антикартелевого закону Шермана. Учасники цієї антитрестової змови, спрямованої на знищення вільної конкуренції, розподіляли між собою продукцію будівельних сталевих матеріялів, домовлялися між собою в справі їх оферування і продажу будівельним компаніям, намагалися виключувати із продажу продукцію інших компаній зокрема чужоземних продуцентів, і впливали на те, щоб потрібних штаб, плит, бльоків не продукували інші компанії, зокрема, щоб не продукували їх самі будівельні компанії з матеріялу купованого в сталеварних компаніях.

Президент конферує в справах НАТО і федерального бюджету

Вашингтон. — 23-го листопада президент Айзенгавер із дружиною вернувся з 12-денного відпочинку в Огесті в Джорджії. Його чекає велика праця перед подорожжю закордон, куди він виїжджає вже 3-го грудня. 24-го листопада Президент мав конферувати з генеральним секретарем Північно-Атлянтійського Порозуміння (НАТО) Полем Спаком, а також відбуде конференцію в справі федерального бюджету з секретарем скарбу Робертом Б. Андерсоном, директором бюджету Морісом Стенсом і своїм асистентом Вилтоном Б. Персосом. Президент мав також зустріч із директором совєтської атомової програми професором Василієм С. Ємельяновичем, який відбуває поїздку по цій країні і висловив бажання бачити Президента. 24-го або 25-го листопада Президент мав відбути конференцію з членами Крайової Ради Безпеки, на якій мав запасти кінцеве рішення про висоту оборонного бюджету на 1961-ий рік, який запропоновано в сумі 41-го більйона долярів.

Кубинська робітнича федерація не вибрала до свого проводу комуністів

Гавана, Кубинська Республіка. — 23-го листопада центральна робітнича організація, т. зв. Федерація Кубинських Робітників відкинула пропозицію комуністів і не вибрала їх до свого виконного комітету, до якого увійшли тільки ті кандидати, які відтримують прем'єра Кастра, і якого очолює Давид Сальвадор. Перед виборами Кастро закликав робітництво до „повної єдности". Перед голосуванням Федерація Кубинських Робітників виступила з протикомуністичної Міжамериканської Регіональної Організації Праці. Перемогу над комуністами треба завдячувати тим робітничим провідникам, які разом із Кастром творили організацію „26-го липня", яка скинула режим диктатора Батісти. Комуністи були найсильнішою опозицією на цій конвенції, але їхне число було замале, щоб переформувати свої проєкти. Інші опозиційні групи проти Сальвадора були і проти комуністичних внесків.

ПОВІНЬ В СТЕЙТІ ВАШИНҐТОН СПРИЧИНИЛА МІЛЬЙОНОВІ ШКОДИ

Сіетл, Вашингтон. — Західню частину стейту Вашингтон навістила повінь, яка залила широкі терени водою і перервала комунікацію в районі Каскадських гір. Сотки людей втекли з своїх домів, а деяких евакуовано при допомозі гелікоптерів і човнів. Доми фармерів стоять серед води немов самітні острови. Матеріяльні шкоди дійть в мільйони. Район Сноговіш, Снокволмі і рік Ґрін на 50 миль залиті водою. На щастя не сподіваються дощів, і немає небезпеки збільшення повені.

Конґрес має виконати велику й важливу програму в 1960 році

Вашингтон. — Провідник демократичної більшости в Палаті репрезентантів, конґресмен Джан МекКормек заявив в інтервю, що Конґрес в 1960 році має перед собою велику працю, бо мусить ухвалити важливі законопроєкти. 'Конґрес схоче мати успіхи у виборчому році, перед ним стоять такі завдання: кільканадцять законопроєктів у зв'язку з ухваленням федерального бюджету; ухвалення видатків на допомогу закордонові; справа збільшення мінімальної платні від години праці; поширення закону про охорону громадянських прав; видатки на будівельну програму; справа зміни податкової реформи; поліпшення старечих пенсій; допомога економічно відсталим районам, фармерська програма; робітничий закон і справа страйків та багато інших проєктів. Конґрес мусітиме не марнувати часу, бо вже 11-го липня почнеться номінаційна демократична конвенція, і добре було б, щоб до того часу всі законопроєкти були вирішені, бо пізніше в липні буде республіканська номінаційна конвенція. Якщо не вдасться здійснити програми, то Конґрес мусітиме закінчувати свою другу сесію в серпні 1960 року, бо члени Конґресу схочуть взяти участь у виборчій кампанії.

Уряд Оборонної Мобілізації остерігає проти бактеріологічної війни

Вашингтон. — Уряд Цивільної і Оборонної Мобілізації видав окрему книжечку, в якій пишеться про те, як поводитися під час бактеріологічної і хемічної війни. В цій брошурці пишеться про те, що ворог може вести бактеріологічну війну перед атомовою атакою, після неї або рівночасно. Федеральний уряд і стейтові уряди повинні виготовити пляни, як боронитися перед бактеріологічною і хемічною війною. Ворог зможе старатися затруїти воду або харчі різними бактеріями або отруйними субстанціями. Місцеві самоуправні уряди повинні вишколити населення, як оборонятися проти таких небезпек, і що робити після ворожого успіху. Уряд Цивільної Оборони повідомляє, що оборонні засоби матимуть федеральні, стейтові і місцеві агенції, і ті самі агенції повинні подбати про фінанси на вишкіл. потрібного персоналу. Федеральний уряд повинен заохотити приватні фірми до тієї оборони.

Клюби Української Титанієвої Спілки відбули з'їзд в Ню Йорку

Ню Йорк. — В суботу, 21-го листопада ц. р. тут в приміщенні Українського Народного Дому відбувся річний з'їзд представників численних титанієвих клюбів, які в ЗДА і в Канаді гуртують акціонерів (шерголдерів) української копальняної і хемічної спілки, яка під назвою Continental Iron & Titanium Mining, Ltd. займається в квібецькій провінції Канади видобуванням і переробкою титанієвої руди. Ці клюби мають за завдання дбати про постійний розвиток спілки та про здобування нових акціонерів-українців, щоб зберегти за українцями більшість шерів у спілці. Під цю пору 51,5 відсотків шерів находяться в українських руках й тому спілку оправдано можна називати українською. Спілку заложено чотири роки тому, силами українських інженерів з інж. М. Солодухом на чолі. В минулому році Спілка продала перебіток титанієвої руди за кругло мільйон долярів, доставляючи їх до ЗДА, Канади і декількох країв Европи. Під цю пору Спілка приступила до будови фабрики, яка зможе переробляти руду на чистий титаній і в цей спосіб Спілка шкидко з копальняної стане хемічною, що допоможе їй значно збільшити свою продукцію й заробітки. На з'їзд титанієвих Клюбів прибули делегати з Торонта, Монтреалу, Шікаґа, Дітройту, Клівленду, Філядельфії, Ню Йорку, Трентону, Балтимору, Вашингтону, Д. К., Гартфорду і інших місцевостей. Після цілоденних нарад відбулася зустріч із громадянством прилюдними доповідями інж. М. Солодуха, головного інженера та віцепрезидента Спілки, про технічні здобутки й пляни Спілки і інж. М. Маркова, фінансового секретаря Спілки про фінансове положення й пляни Спілки. Після живої дискусії, в якій взяло участь кільканадцять місцевих громадян та позамісцевих делеґатів, Титанієві Клюби приймали гостей вечерею, в якій взяло участь кругло сто осіб. В часі вечері учасники згадували скромні початки Спілки й її великі перспективи. Промовляли през. Д. Галичин, голова місцевого Титанієвого Клюбу М. Шпитко, п. Софія Гаєвська, пані В. Ценко, д-р Б. Старух, Я. Федюшко з Торонта, інж. М. Марків, інж. А. Мілянич і інж. С. Тимяк. Вечором проводив д-р Ярослав Падох, який представив приявних чисельних гостей. Молитвою, що її перевів о. мітрат Орест Іванчук, закінчилася ця перша зустріч будівничих першої української копальні та хемічної фабрики з місцевим громадянством.

Стипендійна Комісія УНС в Ню Йорку намічує плян діяльности

Ню Йорк. — Стипендійна Комісія, яку з ініціятиви Т-ва „Дністер", 361-го Відділу УНСоюзу, створено недавно при місцевому Окружному Комітеті Відділів УНСоюзу, відбула минулої п'ятниці, 20-го листопада, свої чергові наради разом з Управою Окружного Комітету та намітила пляни діяльности на найближчий час. У першу чергу схвалено опрацювати відповідний правильник Комісії. Вже в грудні плянується вислати відповідний обіжний лист до всіх Відділів округи з пропозицією вибрати чи найменувати при Управі Відділу відповідного зв'язкового до Стипендійної Комісії та референта стипендійних справ. Рівночасно почнеться перша збірка фондів на стипендійні цілі. З думкою про ці фонди заплановано влаштувати баль в січні наступного року. Комісія плянує також увійти в порозуміння з управами інших Окружних Комітетів Відділів УНСоюзу та запропонувати їм подібну акцію на їхньому терені. Нарадами проводив голова Комісії п. Михальчук, а секретарювали д-р Б. Левицький і п. Никифорук, секретар Окружного Комітету.

Американці обговорюють англомовну антологію української поезії

Американські поети, об'єднані в спілці БУКЛАВЕРС (Кармель, Каліфорнія) провели обговорення рукопису антології української поезії в англійських перекладах. Антологію приготував до друку д-р Яр Славутич у співпраці з американським поетом Морс Менлі. Антологія охоплює зразки творчости понад п'ятдесяти українських клясичних і сучасних поетів. Обговорення відбулося протягом кількох вечорів у першій половині листопада. Присутні автори дали високу оцінку майбутній книзі.

ПОМЕРЛА ПАНІ ОЛЬГА ПЕТЛЮРОВА

Париж. — В понеділок 23-го листопада 1959 р., о год. 9-ій ранку европейського часу (1 впол. нюйоркського часу) померла тут пані Ольга Опанасівна Петлюрова, вдова по Головному Отаманові Симоні Васильовичу Петлюрі, проживши 74 роки.

Св. п. Ольга Петлюра

Ольга Опанасівна з дому Більська народилась 23 грудня 1885 року в Прилуках на Полтавщині. У 1908 році познайомилась у Москві і одружилась із Симоном Петлюрою, який мав тоді 29 років. С. В. Петлюра переїхав був тоді саме з Петербурґу до Москви, де Ольга Опанасівна була студенткою університету. Обоє стали найактивнішими членами тодішньої української громади у Москві. Там же народилась їм єдина їх дитина, донька Леся, яка померла в жовтні 1941 року у Французьких Піренеях на важку недугу легенів. Ольга Опанасівна була вірною дружиною - співробітницею свого чоловіка в усіх бурхливих періодах його життя — під час редагування Петлюрою „Української Жизні" в Москві, потім у прифронтовій смузі за першої світової війни, у Мєнську, де їх захопила революція, та за революційних днів у Києві і вчас будівництва Української держави, з частим примусовим залишанням столиці України і поворотами туди, — на еміґрації в Польщі, врешті на еміґрації у Франції. Хоча її чоловік дійшов був до найвищого в Україні державного становища Голови Директорії, отож насправді президента Української Народної Республіки, проте Вона завжди була надзвичайно скромною і привітливою жінкою - громадянкою. Після втрати чоловіка, який згинув трагічно, вбитий 25 травня 1926 р. на вулиці Парижу большевицьким агентом, і після передчасної смерти своєї єдиної доньки, Ольга Опанасівна виявила величезний гарт духа. Опинившись в скрутних матеріяльних умовинах, Вона нікому не казала ні слова нарікання, зате проявляла сердечну вдячність, коли ЗУАДК перейняв на себе систематичну допомогу Їй. В останніх роках Ольга Опанасівна майже цілком втратила слух та зір, але її подивугідна сильна воля втримувала її до кінця її днів у погідному настрої. Із смертю вдови по сл. пам. Головному Отамані Симоні Петлюрі залишились у живих з його родини братова, себто вдова по пок. полк. Олександрі Петлюрі, братові Гол. Отамана, пані Ірина, яка з сином Володимиром живе в Гемілтоні в Канаді, як теж сестрінок Симона Васильовича (син рідної його сестри), теперішній архиєпископ УПЦА Мстислав Скрипник, у Бавнд Бруку, ЗДА.

Виклад про Гетьмана І. Мазепу в університеті в Буенос Айресі

Буенос Айрес. (єдо). — Українські теми, старанням деяких наших людей та внаслідок все більшого зацікавлення світу нашими проблемами починають поволі бути предметом університетських конференцій та викладів. Виклад про „Гетьмана Ів. Мазепу в світовій літературі" виголосив 5 листопада 1959 р. проф. Батістеса, відомий арґентинський літературознавець, в толицькім університеті в Буенос Айресі. Доповідач розглянув поеми Байрона й В. Гюго, присвячені Мазепі, а при тім пригадав і переклад поеми В. Гюго „Мазепа" на еспанську мову, що його виконав арґентинський поет Ечеверрія. Арґентинський поет, переспівуючи леґенду про боротьбу Мазепи в степах України, думав одночасно про боротьбу за незалежність Арґентини, що провадили свого часу арґентинські громадяни. Літературна доповідь проф. Батістеси була густо пересипана відомостями про Україну в минулому і в сучасному, і це було корисне з огляду на чисельну, головно чужинецьку авдиторію. Для мистецького збагачення цього вечора, присвяченого гетьманові І. Мазепі, що його організацію треба завдячувати професорові цього ж католицького університету д-рові Галайчукові, п. Н. Дмитрів виконав „Українську Рапсодію" Т. Микиші, а М. Голодик проспівав з чуттям і успіхом „Гетьмани" Лисенка, „Ой, поля" Степового й „Пісню про Нечая". Один арґентинський піяніст виконав також „Мазепу" Ліста. Перед тим у тому ж університеті була конференція про Бендерську Конституцію П. Орлика, про яку вже був допис у „Свободі" Ю. Тиса.

Українці взяли участь у з'їзді американських і канадійських лінґвістів

Вінніпеґ. — В днях 20 і 21 листопада ц. р. відбувся в Манітобському університеті в Вінніпегу з'їзд американських і канадійських мовознавців, на якому крім науковців взяв участь міністер освіти Манітобського правління Д. МекЛін та інші визначні гості. В програмі з'їзду були доповіді на теми англійської, французької, німецької, української й ін. слов'янських мов, дискусії та товариські зустрічі. В працях з'їзду взяли участь українські вчені: проф. Яр. Рудницький, президент Канадійської Лінґвістичної Асоціяції, що був предсідником однієї з сесій, та лектор Манітобського університету Богдан Климаш, що виголосив доповідь на тему назвознавчого білінґвізму серед українців та інших слов'ян у Канаді.

Пленум СУМА в Ню Йорку розглядало виховні проблеми

Ню Йорк. — Минулої суботи і неділі, 21- і 22-го листопада, відбулося тут в приміщенні Дому Визвольного Фронту чергове пленум Спілки Української Молоді Америки, на якому розглянено ряд виховних проблем цієї організації на тлі звітування з праці на місцях. Нарадами проводила президія з М. Фурдою, головою Головної Управи СУМА. Доповідь на виховні теми виголосив голова Виховної Ради при Головній Управі СУМА проф. В. Саган, віддаючи найбільшу уваги методам і засобам виховання української молоді на засадах християнського ідеалізму в різних обставинах. Доповідь і звіти представників поодиноких осередків СУМА та членів Головної Управи викликали оживлену дискусію. Під час пленуму відбулася також врочиста передача переходового прапору СУМА, що його на 1959-1960 рр. одержав осередок СУМА з Йонкерсу. Відбулось також вручення нагород за найкращі досягнення під час VIII Здвигу СУМА у мистецьких і спортивних змаганнях.

ОН ВІДНОВЛЮЮТЬ ДЕБАТИ НАД СПРАВОЮ МАДЯРЩИНИ

Г. К. ЛАДЖ ПОЯСНЮЄ, ЩО ТАКЕ „ДУХ КЕМПУ ДЕЙВІДА"

Об'єднані Нації. — 21-членна Головна Комісія Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй прийняла в понеділок 23 ц. м. 15-ма голосами проти 3-ох з трьома, що стрималися, постанову поставити додатково справу Мадярщини на денний порядок теперішньої сесії Генеральної Асамблеї. 'За' цим внеском голосували Австрія, Бельгія, Болівія, Бразилія, Бірма, Ґватемала, Китай, Ліберія, Південна Африка, Філіппіни, Франція, Туреччина, Швеція і З'єднені Держави. „Проти" голосували СССР, Чехословаччина і Румунія, а Індонезія, Марокко і Перу стримались. Представником Перу є д-р Віктор Белаунде, президент теперішньої Генеральної Асамблеї, який з уваги на цей свій уряд не голосує в контроверсійних справах. Формальне внесення у цій справі зголосив був обраний в минулому році, як спеціяльний репрезентант ОН для справи Мадярщини, делеґат Нової Зеляндії Леслі Мунро. Тому, що він у цьому році не є членом новозеляндської делеґації, то Совєти заквестіонували його право зголошування будь-яких пропозицій. Тоді його внесення підхопили і зголосили, як своє, З'єднені Держави. У зв'язку з цим зав'язалась в Головній Комісії гаряча дискусія. Василій Кузнецов, який назвав Леслі Мунро „маріонеткою" в руках З'єднених Держав, накинувся на пропозицію відновити справу Мадярщини на терені Об'єднаних Націй, як на „топредування духа Кемпу Дейвіда". Цей закид стрінувся з гострою реплікою збоку американського амбасадора Генрі Кебота Ладжа, який заявив, що він був весь час приявний під час нарад із Хрущовим у Кемпі Дейвіда і що в Кемпі Дейвіда „нічого не сталося, що оправдало б заклад, що дуже скромна акція в справі Мадярщини — щоб вислухати звідомлення сера Леслі Мунро — противиться духові Кемпу Дейвіда. Що є проти духа Кемпу Дейвіда (заявив Кебот Ладж) це поярмлювання малих народів. Що є проти духа Кемпу Дейвіда — це кожна така поведінка, яка зводить до справжнього глуму мирне співіснування. Нічого не сталося в Кемпі Дейвіда, що вимагало б від нас переходити мовчки на другу сторону вулиці, коли хтось переводить брутальний акт. Нічого не сталося в Кемпі Дейвіда, що боронило б нам поводитись, як люди, створені на подобу Божу, коли практикується жорстокість. Дух Кемпу Дейвіда не був подуманий, як наркотичний лік для народів демократії, щоби вони заснули." Кузнєцов повторяв давні арґументи Москви, що повстання на Мадярщині було затіяне реакціонерами, які хотіли воскресити на Мадярщині фашистську владу Горті та що Об'єднані Нації не мають права втручатися до „внутрішньої справи" Мадярщини. Теперішній уряд Мадярщини — казав Кузнєцов — залишиться і чим швидше цей факт дійде до свідомости всіх, тим скорше „світ почне свобідніше віддихати". Кузнєцов закидає „деяким міжнародним колам", що вони хочуть „завернути назад годинник історії" та протидіяти поправі міжнародної ситуації, яка настала від „історичних" відвідин Хрущова в Америці. ЗДА й інші західні держави приготовляють резолюцію для Генеральної Асамблеї, яка засудила б Мадярщину і Совєти за злегковаження попередніх резолюцій Об'єднаних Націй, що поручили пошанування прав мадярського народу та розписання на Мадярщині вільних виборів.

ЗДА і Болгарія відновляють дипломатичні взаємини

Софія. — З початком нового року буде знову відкрите американське посольство в столиці Болгарії Софії. Дипломатичні взаємини між ЗДА й Болгарією були зірвані у лютому місяці 1950 року, коли-то комуно-болгарський уряд, переводячи чистку партійної верхівки з елементів, яка на 105% не були сталінськими, „вичистив", засудив на смерть і повісив віце-прем'єра Траїхо Костова, під закидом „шпигунства" у користь ЗДА та співпраці з американською амбасадою в Софії. Комуно-болгарський уряд просто оскаржив американського посла Доналда Гіта, що він займався „шпигунською роботою" та проголосив його „небажаною особою". ЗДА відкликали Д. Гіта, але й узагалі замкнули своє посольство у Софії. Доналд Гіт є тепер амбасадором в Савді Арабії. Згодом самі болгарські комуністи признали, що весь процес проти Костова був штучно сфабрикований і відкликали свої закиди проти Доналда Гіта. Новим американським послом у ранзі міністра призначено теперішнього генерального консула ЗДА в Мюнхені, Едварда Пейджа. Він має за собою довголітню дипломатичну кар'єру, був на різних становищах м. і. в Ризі, Латвії, і Москві, був учасником американської делеґації в Ялтинській і Потсдамській конференціях та плавко володіє між іншими мовами і московською. Американське посольство в Софії матиме 15 службовиків. Болгарським послом у Вашингтоні буде призначений амбасадор тієї держави при Об'єднаних Націях Петро Вутов.

В АМЕРИЦІ

● Бостонський кардинал Ричард Кушінг промовляв на сніданку Товариства Святого Імени і казав, що кубинський уряд прем'єра Кастра конфіскує церковні фонди і тим способом перешкаджає праці Католицької Церкви. На думку кардинала Кастро діє так само, як роблять комуністи. Кардинал Кушінг твердить, що існує брак священиків в державах Латинської Америки.

● Республіканські провідники в стейті Ню Джерзі заявили, що вони в більшості підтримують віце - президента Ричарда М. Ніксона як кандидата на президента в 1960 році. Так заявили Ніксонові федеральний сенатор Клиффорд Кейс і стейтовий сенатор та впливовий політик в тому стейті Волтер Джовис. Правибори в Ню Джерзі відбудуться 19-го квітня 1960 р., але делеґати можуть голосувати, на кого схочуть, на номінаційній конвенції.

● Сенатор Клиффорд Кейс із Ню Джерзі нарікає на те, що є різниці між двома урядовими агенціями, які займаються контролею хемікалій, які додасться до харчів. Адміністрація Харчів і Ліків дбає про людське здоров'я при вживанні додатків на хемікалії, а департамент рільництва думає в першу чергу про збереження рільничих культур і про нові методи у фармерстві.

● Сенатор - демократ Генрі Джексон заявив, що запропонований президентом Айзенгавером оборонний бюджет у висоті 41-го більйона долярів є рішуче замалий, бо на оборону країни треба б призначити в 1961-му році 45 більйонів долярів, або навіть і 50, бо оборона ЗДА — це найважливіша проблема. Сен. Джексон пропонує продовжувати пробні атомові експльозії під землею.

● Секретар Білого Дому Дж. С. Гаґерті вернувся з подорожі до 11-ох держав в Европі, Азії, Африці, де він підготовляв терен під візиту президента Айзенгавера в грудні ц. р.

У СВІТІ

● З американської бази в Туреччині відкликано назад до ЗДА 18 підстаршин і старшин у ступені полковника включно з зв'язку зі скаргами турецьких властей, що американські війсьськовики буцімто займаються чорним ринком в Туреччині. Великого шуму наробило арештування турками 4-х американських сержантів, які згодом скаржились, що їх сильно побили у в'язниці.

● Французький президент — Шарль де Голь скінчив в минулу суботу 69 років життя. Він втішається повним здоров'ям, бадьорий і часто роз'їздить з промовами по Франції та її заморських посілостях.

● Фарах Діба, 21-річна іранська студентка архітектури в Парижі, вернулась до Тегерану, столиці Ірану з 50-ма великими валізами й куфрами, між її речами є і шлюбна сукня: вона виходить заміж за 40-річного короля (раніше шаха) Різу Пагляві, який розвівся двічі з попередніми жінками тому, що вони не дали йому наступника престолу. Тому це нове подружжя має насправді „політичне".

● Французи в Альжирі, які заснували організацію „Допомога й оборона", діставши згоду від властей для членів тієї організації — носити зброю, рішили творити власну військову частину. Невідомо, чи французький уряд на це погодиться, бо така військова формація в руках фанатичних колоністів могла б стати зав'язком бунту проти уряду, якщо політика уряду не буде їм подобатися.

● Георгій Жуков, совєтський міністер для справ культурних зв'язків із закордоном, який підписав був договір СССР про „культурний обмін" між СССР і Єгиптом, прибув з такою самою місією до Лондону. Після того він хоче підписати подібну умову також з Францією. В кожному такому договорі Совєти застерігають собі право вибору кожної делеґації, кожного ансамблю і кожного чоловіка, що виїжджають на кор-

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundaydays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917. — authorized July 31, 1918.

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Договір про культурний обмін

Підписаний три дні тому договір між ЗДА і СССР про продовжування так званих культурних контактів на дальших два роки потверджує дві найбільш характеристичні риси тієї умови: що в залізній заслоні, яка відмежовує комуністичний світ від вільного Заходу, всетаки пробито вже деякі щілини, та що водночас, той новий договір це найкращий доказ на окови, якими диктаторсько - тоталітарний большевицький режим СССР спутує волю думки й свободу рухів людини. „За Сталіна було гірше" — говорять оптимісти щодо нинішньої відлиги в підсовєтських відносинах, показником якої є й оці культурні контакти, і вони безумовно мають рацію. Автім, це ж глум над здоровим глуздом, коли в другій половині XX-го сторіччя треба аж двох державних комісій, щоб вони вибирали наукові, технічні чи сільсько - господарські делегації, театральні й музично - співочі ансамблі та спортові дружини, які без такого урядового штампу не мають права відвідувати другу країну. І який це „культурний обмін", коли кожна книжка кожний журнал може з Америки попасти в Совєтський Союз тільки після основної московської цензури, під час коли в американських містах існують совєтські книгарні, а по кіосках в ЗДА продається свобідно совєтські ґазети?!

Але, як читаємо в офіційних заявах з нагоди підписання того договору, обидві сторони „вдоволені дотеперішніми вислідами" того експерименту. Совєти не всилі опертись природньому натискові, що домагається зв'язку з зовнішнім світом, і вдоволені, що вдається їм зберігати цей зв'язок у вузеньких, строго контрольованих межах, використовуваних ще й для шпигунських цілей. Знову ж Америка користає бодай з мінімальної можливости продіравлювати залізну заслону, сподіваючись, що цих дір буде щораз більше і що теорія про „свобідний обмін ідеями і людьми" стане практикою. Хоча Хрущов нахваляється, що капіталізм, під яким він розуміє вільний світ, пережився і що тому комунізм „угробить" своїх противників, проте страх Москви перед вільною думкою Заходу такий великий, що про „вільний обмін ідеями" й мови не може бути.

Американських українців цікавить в цій справі найбільше те, чи в отому культурному обміні на міждержавну мірку між ЗДА й СССР може знайтись місце на якийсь український елемент. Ось, наприклад, цікаво, чи між професорами і студентами Київського університету, які мають обмінятись з такою самою скількістю представників Єйльського університету, будуть якісь українські вчені й вихованці? Чи партійний апарат в Україні, підпорядкований Москві, не добиратиме або самих лиш ряних москалів, або національно безполових енків, малоросів імперіяльного російського типу, представників „совєтського народу", або теж самих фанатичних комуністів? Ясно, що з такої екіпи представників Київського університету користи Україні не буде.

Можна мати різну думку про те, чи ці стандаризовані, в офіційні шори зодягнені культурні зв'язки між ЗДА й СССР приносять більшу користь Америці, чи Совєтам. Можна теж сперечатися на тему, чи це явище тривке, яке буде щораз збільшуватись, чи епізодичне, як епізодична ціла підсовєтська відлига. Покищо треба рахуватись з отакою підмінкою дійсних культурних контактів, як дійсністю, достосованою до сумної дійсности — диктаторсько - авторитативного режиму в Москві.

І демагогія має свої межі

Останні заходи теперішнього кубинського прем'єра Фіделя Кастра в напрямку націоналізації, чи точніше конфіскати майна політичних ворогів його режиму, ліквідування ним опонентів цього ж режиму навіть у рядах власного руху, як, наприклад, ув'язнення Матоса, все частіші виступи Кастра й інших членів його уряду проти З'єдинених Держав і їх політики у Південній Америці — свідчать про те, що Кастро йде вже цілком відкрито на співпрацю з міжнародним комунізмом і що він в усьому помагає здійснювати напрямні цього комунізму не тільки у внутрішній політиці Куби, але й у його політично - економічній експанзії на терені південно - американських країн.

Доказом прокомуністичного наставлення Кастра і його режиму можуть бути теж рішення та резолюції Десятого Крайового Конгресу Кубинської Конфедерації Праці, що відбувся останніми днями в Гавані. Великою більшістю голосів конгрес прийняв постанову про вихід цієї федерації кубинських робітників із членство в антикомуністичній Міжамериканській Регіональній Організації Робітників, зв'язаній ідеологічно й організаційно з Міжнародною Конфедерацією Вільних Професійних Спілок, протилежною до опанованої комуністами Світової Федерації Професійних Спілок. В окремій резолюції в цій справі натавровано Міжамериканську Регіональну Організацію Робітників, як „агенцію американського імперіялізму" й оборонця південно - американських диктаторів а ворога незалежницьких змагань південно - американських народів.

Але ж, приймаючи цю постанову і резолюцію, десятий конгрес конфедерації кубинських робітників, що до неї належать тридцять і три різних робітничих спілок Куби, заявився великою більшістю — голосами делеґатів 27 робітничих спілок — проти того, щоб до екзекутивного комітету кубинської Крайової Конфедерації Праці обирати теж і репрезентанів меншости, значить шести робітничих спілок, опанованих уже і ведених комуністами. На зміну цього неґативного ставлення величезної більшости кубинського робітництва до комунізму не вплинув навіть і виступ самого прем'єра Куби Фіделя Кастра, що його викликано для „втихомирення пристрастей" спричинених намаганням комуністів провести своїх репрезентантів до крайового екзекутивного комітету. Всі заклики Кастра до єдности кубинського світу праці „в обороні здобутків революції", як теж і його переконування, що робітництво повинно іти в одному фронті з комуністами проти спільних ворогів, залишилися даремними. Його чотиригодинної промови робітники здебільша навіть і не хотіли слухати.

Рішуча опозиція кубинського робітництва проти співпраці з комуністами доказує, що й спрямована на підтримку комуністичних цілей і тенденцій демагогія Кастра має свої межі і що населення Куби у своїй основі національно здорове і в своєму антикомуністичному ставленні одностайне і солідарне із робітництвом усіх вільних країн світу.

Про те, що режим Кастра не втішається надто великими симпатіями населення Куби свідчать і переповнені опонентами і противниками режиму кубинські в'язниці, як теж і схвалене останніми днями рішення уряду відновити діяльність надзвичайних військових трибуналів, які були скасовані в серпні ц. р. Тим часом, демагогія Кастра ні в чому не допомагає у розв'язці тих багатьох проблем, що виникли і дальше виникають в результаті заміни одної диктатури другоюг

Ю. Студинський

НІМЕЦЬКА СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТІЯ НА НОВИХ ШЛЯХАХ

Мюнхен. — У люксусовому містечку Бад Ґодесберґ біля Бонну відбула Німецька соціял - демократична партія Конгрес, на якому ухвалила нову свою програму. Німецькі соціялісти, подібно, як і австрійські, відреклися від догматики Маркса та бажають стати всенародною соціяльною партією. Ми навмисне згадали і австрійську соціялдемократичну партію, бо відоме, що цю нову німецьку програму укладав Кавтський юньйор, син великого покійного соціял - демократичного діяча. Чи ця програма зуміє придбати німецьким соціялістам нових приклонників, сьогодні ще дуже важко сказати, тимпаче, що в марксизм німецькі соціялісти вже давно не вірили, а вони програвали одні парляментарні вибори по других не з приводу марксизму, але з причини їхньої внутрішньої, а головно закордонної політики.

Коли німецький уряд рішився на впровадження загальної військової повинности, то тоді соціялісти вели найзавзятішу кампанію проти Аденауера та його двох міністрів національної оборони, спершу Блянка, а опісля Штравса, мовляв, вони воскресили до життя пруських юнкрів та німецький імперіялізм. Виступи проти війська коштували дуже дорого німецькій соціялістичній партії, не тільки тому, що вони не виграли виборів, але теж вони тим способом дозволили, що уряд, опертий на християнську суспільну більшість, мав час і змогу іменувати старшин, які є консервативного світогляду. Вони забули, що навіть Бебель закликав колись робітництво не протестувати проти військової служби, бо він вважав, що громадянин, який не має почуття обов'язку боронити свою батьківщину, не є повноякісним членом суспільства.

Отож у Бад Ґодесберґу німецькі соціял-демократи стали на становищі потреби існування німецького війська, але вони й досі є проти загальної військової служби, а бажали б тільки малої збройної сили, побудованої на засаді добровільности. Вони теж і тепер відкидають вивінування німецької збройної сили атомовою зброєю.

Другий пункт, який одобрила німецька соціял - демократія, це відношення до існуючих двох релігійних конфесій. Тепер німецькі соціялісти проклямують, що вони хочуть добре жити та співпрацювати з католицькою і евангелицькою Церквами. Під тим оглядом австрійські соціялісти дали їм теж зразок, бо недавно австрійський соціял-демократ Оляг був прийнятий Папою, який передав йому для австрійських робітничих синдикатів апостольське благословення.

Вкінці німецька соціял-демократична партія стала на становищі, що приватну власність треба за всяку ціну втримати та що вона стає тільки тоді небезпечною, коли великий капітал запановує не тільки над господарським, але теж і політичним життям нації. Німецькі соціялісти мають тепер теж нове господарське гасло, яке звучить: „Свобода в повному значенні цього слова, а плянування в господарстві тільки вміру необхідности". Тут очевидно мають німецькі соціялісти на думці міщанські кляси, яких вони хотіли б до себе притягти.

В наступних днях бажає німецька соціял - демократична партія подати прізвище свого кндидата на пост канцлера. А з тим була не-аби-яка заковика. Показалося по останніх виборах, що ні один із німецьких соціялістів не хотів стати кандидатом на випадок виборчої перемоги. Оленгауер, Вернер, фон Кнерінґен та інші лідери відмовились були тоді перебирати пост канцлера на випадок перемоги в виборах. Чи так було поправді, або чи вони вже заздалегідь передбачали свою прогру, нині вже не цікаве і належить до архівальних відомостей. Ці великі зміни в соціял - демократів покищо більше інтересують християнських суспільників, а радше їхню виборчу машину, ніж широкий німецький загал. Врештою, до виборів ще дуже далеко. І вже сьогодні можна передбачати, що бій за виборця йтиме по лінії закордонної політики, якщо німецький господарський розквіт триватиме далі.

Де Ґоль вважає поділ Европи невідхильною причиною нової війни

Париж. — Французький президент ген. Шарль де Ґоль заявив в своїй промові в минулу неділю у Штрасбурґу, що з'єдинення Европи є передумовою для світового миру, і — навпаки — існуючий поділ Европи на два ворожі табори стане невідхильно причиною нової війни, яка може знищити людську расу. Де Ґоль запевнив своїх слухачів, що Франція змагатиме до закріплення миру у тісному порозумінні з своїми союзниками, в першу чергу з Західньою Німеччиною, але — мовляв — для Франції мир означає передусім мир в Альжирі. Нав'язавши до останньої пропозиції мусульманських націоналістів Альжиру, щоб французький уряд повів переговори з п'ятьма альжирцями, які перебувають у Французькій в'язниці, назвав цю пропозицію „викрутною і смішною". Де Ґоль заявив, що він не розуміє, чому альжирські партизани продовжують стан, в якому терплять мільйони альжирського народу.

ПОГОЖИЙ ДЕНЬ...

Погожий день.
Чи всидиш дома?
Беру палітру та й іду.
Всі закутки в саду відомі,
А де спинитись, не знайду.

Природи нерозриті чари
П'янять і збуджують мене.
Малюю сизокрилі хмари,
Хіба ж їх лірик обмине?

Намалював ліси далекі,
Поля, обвітрені давно...
І тільки журавлиний клекіт
Не міг спіймать на полотно.

ЛЕОНІД ЛЕВИЦЬКИЙ

КУЛЬТУРНІ КОНТАКТИ

На терені „Клюбу круглого стола" Валентин Новицький виголосив 13-го листопада ц. р. доповідь на тему нинішніх культурних контактів між ЗДА і СССР. Вони почались 3 роки тому. Однак мадярська революція створила неприхильну атмосферу для будь-яких контактів з Совєтами. Після перерви скасовано давній примус відтискання пальців супроти осіб, що приїздять за міждержавним договором про культурні контакти, як ніби представникам дипломатичних місій. Зате СССР заперечив принцип свобідного виїзду осіб на запрошення окремих установ чи імпресаріїв, і тому прийнято принцип зцентралізованої виміни на підставі договору між ЗДА і СССР.

Американські українці поставились до цього неґативно, себто — пікетували совєтську сільсько - господарську делеґацію. Совєти переводять селекцію колективів і осіб, ось так, наприклад, не допускають джезу та рок-ендролу. Так само вони закрили ворота тим, що повертаються з З'єдинених Держав. - Доповідач двердить, що американсько - українська громада неправильно ставиться до земляків, які приїжджають сюди з України, ставлячись до них байдуже, ба й вороже. „Ми скидаємо на конто комуністів усі досягнення, що є в Україні". Американці й американська преса не розуміють такого нашого ставлення. Пікетування не завжди приносить користь. Доповідач застерігається, що говорить від власного імени, а не від імени будь-якої політичної групи.

У дискусії дехто заперечував практичну вартість таких персональних контактів, які — в міждержавній скалі — виходять радше у користь Совєтів і служать совєтській пропаганді. Знову деякі інші дискутанти твердили, що — навпаки — не СССР, а Америка і взагалі вільний світ виграє на культурній виміні, бо Америка надзвичайно атракційна країна для підсовєтських громадян, а совєтські екскурсанти не можуть імпонувати Заходові. У дискусії тавровано нехіть американських українців до зустрічі з приїжджими з України земляками, як доказ почуття меншевартости, остраху,—щоб „не програти" у розмові з такими гістьми. Дехто з дискутантів перестерігав проти здвигання психологічного муру між еміґрацією і народом в Україні. Твердженню, що українська еміґрація поділена у своєму підході до подій в Україні, протиставлено твердження, що всі українці поза Україною насправді ставляться так само супроти українського народу. Підкреслювано в дискусії шкоду від причеплювання марки комунізму всьому тому, що дістся в Україні. Коли, наприклад, приїздить з України мистецький ансамбль, то немає глузду ставитись до нього вороже.

У дискусії брали участь І. Паливода. Е. Стахів, О. Федишин, д-р Ст. Ріпецький, Ю. Ревай, В. Голубничий, д-р Р. Ільницький, М. Лабунька. Вечором проводив ред. Іван Кедрин.

Олег Лисяк

КЛОПІТ З ЯСНОВЕЛЬМОЖНИМ

Подія, про яку я хочу розповісти, в своїй істоті може й не зовсім весела, але вона має свою гумористичну, чи може радше саркастичну сторінку. Можна би цю історію назвати „За лаштунками великих роковин", або ні, назвім її: „Клопіт з Ясновельможним".

Ясновельможний — це, очевидно, як кожний з місця додумається, ніхто інший, як сам наш цьогорічний ювілят, Великий Гетьман Іван Мазепа. А той, що мав — і ще покищо має — клопіт з ним, це відомий український мистець Петро (не Петро Перший, який мав клопіт з Мазепою двісті п'ятдесят років тому), Петро Андрусів, маляр історичних картин.

Якось влітку, зайшовши до робітні, чи радше, назвім її на ім'я, не робітні але кімнати в помешканні Петра у Филаделфії, в якій він також і малює, я побачив коло вікна величезне 2-метрове полотно, біле й чистеньке. „Щось велике малюватимеш, Петре?" — запитав я. — „Щюр, — відповів Петро, — запросив мене Ювілейний Комітет намалювати портрет Гетьмана Мазепи. Ну, що ж, завдання почесне і патріотичне, малювати треба.."

Три місяці мордувався мій приятель із своєю працею. Час недовгий, але роботу треба було зробити в реченці, і тому мусіло вистачити трьох коротких місяців. Люди щотижня їздили на „Союзівку" (Петро був лише раз), над море чи де там — а Петро сидів у своїй імпровізованій малярні і малював, малював, малював... Котрогось дня він дозволив мені поглянути нарешті на свою працю. Враження від цього погляду було надзвичайне. Але не лише у мене: справжні знавці мистецтва стояли мовчки в захопленні перед картиною.

І нарешті, одного дня, портрет — натурального розміру постать Великого Гетьмана — був готовий. Треба було ще купити відповідну раму і перетранспотувати це велике полотно на виставку до Ню Йорку. „Як ти це зробиш, Петре?" — запитав я, а він відповів із своєю спокійною посмішкою: „Згідно з традицією".

За тиждень я знову відвідав Петра. Великого полотна, якому затісно було в малій кімнатці мистця, обвішаній картинами — вже не було. „Ну?" — запитав я знову, а Петро відповів за звичкою: „Ну, ну!".

А потім склав мені звіт з того, як він посадив картину на дах свого старенького (річник 1950) Форда, прив'язав шнурами спереду і ззаду і почвалав „тирнпайком" до Метрополії. „Приїхав я під Ню Йорк, — розповідав далі Петро, — перепхав якось мого Форда через Голленд тунель (поліцаї трохи підозріло дивилися, кого то я везу на даху, але пустили), приїхав на давнтавн, став з трудом в другій лінії коло Мистецького Клюбу, розв'язав Гетьмана і спробував затаскати його до Клюбу. Але Гетьман збіса важкий, сама рама важить кількадесять фунтів, не даром теж коштувала коло сотні долярів — а де фарба і гетьманський масстат? Не рахуючи цвяхів, яких я вжив для монтування рами".

„На щастя, підвинувся брат по мистецтву, скрипаль Дзюньо Цісик, і якось удвійку ми затащили Гетьмана до клюбової залі. Поставили у куточку, лишили записку до Сергія Литвиненка, голови Клюбу, мовляв, Мазепа стоїть в куточку і не маю часу чекати далі, треба вертатись, б ось-ось дадуть тикет за „дабл паркінґ" а це в Ню Йорку коштує додаткових 15 долярів. Ну, і побачимо, що буде далі: чейже не дадуть Гетьманові стояти в кутку весь час..."

І справді, постояв Мазепа трохи в Клюбі. Відбулась виставка, побачило портрет щось із кількадесять осіб, потім прийшла Академія, побачило його ще кілька тисяч людей, хвалили і прихвалювали, казали, що монументальний твір і що напевно знайдеться який наш мільйонер чи мільйонова інституція, які з місця вшанують Мазепу, труд Петра Андрусева та його мистецтво і закуплять портрет до якогось Дому Культури чи до якоїсь інституції...

Але нічого подібного не сталося. Портрет повисів трохи на Академії, потім, хіба, повернувся до Клюбу на другу Евеню — і на тому покищо кінець. Ювілейний Комітет не мав, мабуть, грошей на субсидію для мистців - образотворців, і тому картина Андрусева, скульптура Литвиненка і ґравюра Кейвана далі чекають на кращі часи. Може на наступний, тристалітній ювілей.

Якось відвідав я мого приятеля Петра. Не в хаті, бо якраз тоді Петро хворів і лежав у шпиталі.

— „Що буде з Мазепою, Петре? Багато маєш оферт?"

Петро посміхнувся, чи радше скривився, бо болів йому хребет (може подвигнувся таскаючи Ясновельможного?) і махнув рукою:

— „Ет, я маю більший клопіт: мій Форд скінчився. Навалила трансмісія, і то так, на амінь. Мій хребет, кажуть лікарі, ще можна направити, але трансмісію в моїм Форді механіки вже засудили на смерть. Чим я тепер привезу Ясновельможного до хати з Ню Йорку? А ще як сніг почне падати..."

Прийдеться їхати з Петром до Ню Йорку. Мусимо витаскати Ясновельможного з Клюбу і нагадати йому молоді літа, коли, як кажуть поети, прив'язували його шнурами до кінського хребта. Тепер ми прив'яжемо його до хребта мого „Шеві" і поженемо, щоправда, не по степах України, але по рівнинах Ню Джерзі „по тирнпайку. Так скінчиться виправа Гетьмана на підбій Метрополії.

— „А що далі? — питаю, а Петро каже: „Ну, що ж. Поставлю тим часом Ясновельможного десь у підвалі, бо треба зробити місце тим Архангелам, що їх малюю до церкви. А як прийде літо, то я, Петро Андрусів, зроблю те, чого не міг, хоч хотів зробити Петро Перший: почетвертую козацького Гетьмана і покатаю на пейзажі. Може хоч гроші за фарби відіб'ю".

„А рама хай стоїть. Може продам колись якомусь мистцеві, що схоче малювати великий історичний портрет. А як хтось надумається мене намовляти на історичну тему — намалював я їх вже досить у своєму житті за цих кількадесять років. — хай не приступає! Бо хоч я й не Петро Перший, але справлю йому таку „Полтаву", що навіть доктор Макаревич докупи не позбирає..."

Таки песиміст наш маляр Петро Андрусів. Бо я все таки ще вірю...

Іван Смолій

У ЗЕЛЕНОМУ ПІДГІР'Ї

(Повість)

(39)

А потім наче казку слухала розповідь про свого батька. Ніхто досі не розказував їй про її батька, ніби в неї його й не було. А дядько розказав точно. Незнані події з минулого врізувались в пам'ять на все життя.

Казка була про двох братів. І не бідних і не багатих, однаково веселих і роботящих. Тільки молодший землі не злюбив. Пішов у город гомінкий, зрадливий. І покохав Комуну...

— Це дівчина така?

— Ні, не дівчина. А може й дівчина, — відповів задумано дядько Юхим. Чарівниця така. Тільки інакше було її ім'я, а молодший брат не знав цього і звав її Комуною. І любив її палкою любов'ю селюка. Осліпила його, наче невидючий став. Зрадлива, пустопорожня повія.

Тоді старший брат став говорити - умовляти.

— Підмальована й фальшива твоя красуня, брате! Не буде тобі добра від неї. Не буде!

— Ой, буде!

— Не буде, Иване!

— Ой, буде! Вийде моя Комуна з міста на села. Всі поклоняться їй, бо серце в неї ласкаве й справедливе для всіх. Став я кочегаром на паровозі. Це не те, що по землі топтати. Візьму я свою красуню на паровоза, і повезу між ланами, полями, полями... Загуде гудок, і до твого хутора поклик долетить. Почуєш і ти, вийдеш і задивуєшся, яка вона красна.

І не кинув молодший брат Комуни. Віз її — наречену — на паровозі на весілля. А серце його було гаряче, як жар вугільний. Став він на площадці з червоним прапором, як налетіла куля і скосила його...

Сумний кінець казки. Сум на все життя лишився. Вона слухала дядькової розповіді, а дядина тулила її до своїх грудей і нишком плакала. Потім мила їм голівку, розчісувала волосся, заплітала кісоньки. Яка ласка була в дядиних руках, яка ніжність!

Взяли її діти в круг, гри завели. А потім пізно вечері полягали спати. І не спалося їй. Молилися всі, а її лишили саму. Соромно. Всі сплять уже, а вона заснути не може від думок, що обсіли дитячу голівку. Який чудний світ! Вона з міста, баришня! Сміється дядько, а за усмішкою скритий біль і жаль на когось.

— А ти, Юхиме, спиш? — почула тоді в тиші голос дядини.

— Ні, не сплю.

— Та може б їх молитви навчити? — каже дядина.

— Думав про це. Не знаю. І що воно виросте з цих дітей! Без опіки, без доброго прикладу! І що ти порадиш, чого навчиш за кілька днів? Воно ж пропаще там! А ще ота... Довідається, що ми дітей її молитви вчили, то сказиться: „Ти знаєш, хто я? Партійна!". Повія вона — от що!

Довга павза в розмові. Така порожнеча.

— Коли б хоч одружилася, — каже згодом дядина. — О, того одного вже так від когось придбала.

— Одружиться вона! Що пів года з ким іншим живе! Свобода, мовляв. Далой пересуди! Ех, Іване, Іване! Як подумаю, як марно пішов він із світу, так місця собі не знаходжу... І діти пропащі. Хай дістьcя Божа воля...

Притаїла тоді віддих. Це вони так про її матір говорять. У самий глиб дитячого серця впали слова. Невже ж така її мати? Тяжко вірити, але дядькові й дядині треба вірити. Справді, покидає їх часто мати і додому не приходить, і одягом їх не турбується дуже. А сама вдягається, чепуриться. І часто мужчини в них чужі гостюють. Така то її мати. Так кого ж поселити в своєму серці, щоб не було там такої страшної пустки?..

... Та їж, Зіно! Не смакує тобі?

Голос Галі розвіяв на мить спомини. Зіна притакнула, що смакує, ковтнула гіркого киселю, але не сила було заговорити. Ця сама пустка в серці й досі. І все минуле як рана. Торкнеш необережно, і защемить, заболить. І досі болить, наче це вчора було.

Як вернулися тоді від дядька Юхима, ніби постарілася на декілька років. Стала ще більше мовчазна, затасна. Дядько Юхим відвіз їх до поїзду. Цілувала дядина востаннє ніжно по-материному. Сумно усміхався дядько Юхим на самотній станції серед степу, пробуючи жартувати. Цілували двоюрідні сестри, уквітчуючи її волосся польовоми квітками.

Чужим видалося по повороті з хутора рідне місто. Ні простору, ні проходу, тільки сотні чужих тобі людей, тільки камінь. Не вийшла мати по них. Самі добилися зі станції додому.

У матері хтось гостював саме. Мужчина в мундирі споглядав допитливо з-за столу на малих пришельців. Глянула на матір, і її лице загорілося соромом. Це вже не був байдужий і наївний погляд дитини, і мати збагнула це.

— Ну, що? Нагостювались у хахлів? — промовила вона. — Їли вареники й галушки? Так довольно. Більше не їстимете. Більше я вас туди не пущу! А вони тебе там уже й прикрасили! Дивно, що вінка не сплели!

Торкнула тоді мимоволі волосся. Вплела двоюрідна сестра Ярина в кісоньку незабудьку. Спомин з хутора.

З ПОЖОВКЛИХ ЛИСТКІВ

У „СВОБОДІ" 50 РОКІВ ТОМУ

ПІОНЕРИ В МЕНЧЕСТЕРІ, Н. Г.

„... Певно мислите, що в Ню Гемпшир стейті мало живе русинів та мало руського духа. А тим часом в тім стейті живе багато русинів, котрі могли б знаменито стояти. Але що ж, коли вони страшно побаламучені газетними шматами. Рівно ж і в нашій місцевості живе поважне число русинів. Числять тут всіх русинів до 450 душ, але між ними є й такі, що хотіли би будувати „Польске од моржа до моржа", а не бракне також кнутославних; не багато є їх між нами, ні, але все находяться... Два роки незадовго буде, як ми, галицькі русини, побудували церкву святої Покрови в Менчестері та позакладали братства і т. д. Але, по правді сказати, ми не були тоді такі мудрі, як днеська. От, примірoм, наші русини в Менчестері тепер утворили школу для дітей при церкві з днем 12-го падолиста с. р. Хоть вправді маленьке число дітей учиться, але все є та потіха, що наша молодіж в тій школі пізнає правдивого Бога, просвіту і науку... Другим поступом бyутворення з днем 9 падолиста с. р. курсу для неграмотних, так молоді, як і старших... Третьою славою було заложення 8 падолиста с. р. Кружка для ширення гр.-кат. віри... Коли візьмемося всі за руки і станемо твердим муром проти злих людей, то певно засвітить і нам сонце у наше віконце. — Парохіяни з Менчестеру"...

„Свобода", ч. 45 з 18-го падолиста 1909 р.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Листопадові Роковини в Нюарку, Н. Дж.

На передодні 1-го листопада ц. р., в суботу 31 жовтня вечором відбулися заходом місц. Відділу ОбВУА у відновленій і гарно прибраній домівці при Бельмонт Евню, святочні сходини з традиційним Вояцьким Апелем. Голова д-р Голінатий відкрив ці численні сходини з нагоди 41-х Роковин Листопадового Зриву, привітав всіх побратимів зброї і запрошених гостей, а зокрема ред. Л. Лепкого з Ню Йорку, який прибув для виголошення свого спогаду, як учасника листопадотих днів 1918 р. На згадку голови про поляглих українських Вояків і померлих громадян, учасників Листопадового Зриву, приявні вшанували їх пам'ять повстанням з місць і однохвилинною мовчанкою. Опісля на заклик голови 38 приявних б. Вояків стануло до апелю, голова передав звіт найстаршому ранґою сот. д-рові В. Бемкові, який коротким словом пригадав Воякам і численним гостям наші Визвольні Змагання і світлу історичну подію — Листопадового Зриву. На приказ: „розійтись", Вояки зайняли свої місця. Святочний настрій на залі викликали: крім апелю, розвішена на стіні гарна сильветка княжого города Львова, напис — 1. Листопад 1918-1959, над ним Тризуб, а по боках прапори. Учасник Листопадового Зриву ред. Лепкий розказав свій спогад, а відтак гарно деклямували шкільні діти: Т. Равш — Спіть хлопці, спіть, вірш Б. Лепкого, В. Ткач — Наш Львів, вірш Р. Завадовича, С. Стебельська — Листопадова казка, вірш Л. Храпливої, В. Третяк відограв скрипкове сольо в супроводі піяна Хр. Цибик. Виконавців програми нагороджено оплесками. Коли голова Об'єднання заключним словом закрив сходини, на залі залунала пісня: „Гей у лузі червона калина".

Наступного дня 1 листопада під місцевими українськими церквами збірщики (Вояки і запрошені пані) перевели збірку на фонд У. В. І. В церквах відправились Богослужби в наміренні українського нараду. Під час Богослуження співав міш. хор церковний під управою п. М. Добоша. Опісля відправлено замовлену місц. Відділом ОбВУА, Панахиду за поляглих українських Вояків і громадян в Листопадовому Зриві, співав чол. хор „Трембіта" під управою М. Добоша. На середині церкви станули в рядах попереду Пластуни(ки) і юний Сум, за ними наші б. Вояки.

Вечором того ж дня відбулась в залі Української Централі Святочна Академія, в програмі якої були: спів американського гимну, відспіваний п. З. Воробцем, „Дума Гетьмана І. Мазепи", деклямація, — виголошена юначками місц. СУМА: Г. Терещук, М. Процюк і О. Пащак, святочна промова, яку гарно виголосив д-р Я. Падох, опісля деклямація вірша Р. Купчинського „Листопадова Ніч", виголошена п. І. Кононів, спів в'язанки українських пісень у виконанні струнної оркестри СУМА з Пасейку під орудою Я. Костишина, сопранове сольо п. З. Бундзяк-Лаврішко, яка відспівала „Нагадай бандуро" — муз. Гр. Китастого і „Засумуй трембіто" — муз. Н. Нижанковського. Останню точку програми виконав місц. міш. церковний хор під дир. М. Добоша: пісня „Вкраїно Мати" — музика Стеценка - Котка і „Геть те вороги з України" — музика А. Гнатишина. Акомпаніямент був в руках проф. Базалі. Оплесками нагороджено вдалі виступи виконавця програми. Співом українського гимну закінчилось свято, в якому численну участь взяло наше громадянство і молодь, а зокрема у великому гурті місцевий Пласт. Мистецьке оформлення сцени, виконане Ф. Луцишиним, достроювалось до програми свята.

В тому самому дні і місцевий Пласт гідно приготовився до свята. Ранком одна з пластунок, одержавши наказ пластового куреня повідомити всіх пластунок про Листопадові сходини в домівці, виконала наказ, який опісля був на сходинах відчитаний. Пластунки того дня взяли участь в Богослуженні, приступаючи до св. Причастія, а вечором цілий курінь взяв участь у Листопадовій Академії.

Окремо 41-і Роковини Листопадового Чину відсвяткувала шкільна молодь української парох. школи в Нюарку в неділю 8 листопада., в залі шк. авдиторії при Зенфорд евню. У багату і різноманітну програму шкільного свята вложили чимало енерґії і праці: учителька школи п. М. Робак, дириґент М. Добош і п. Т. Богданська, в руках якої спочивав фортепіяновий супровід і хорові і дітям передшкілля. Впр. Сестри ЧСВВ зайнялись оформленням сцени, на якій висіла сильветка княжого города Львова, гарно виготовлена п. Д. Ліщинським, Тризуб і напис: 1. Листопад 1918-1959. Відносно програми свята: шкільний хор числом 68, переважно дівчат в гарних суконках під орудою п. М. Добоша виконав кілька точок: амер. гимн і пісні: „Червона калина", „Пробудися", „Стань народе", „Гей зі Львова до Мукачева", „Сини України". Крім цього хору діти передшкілля, гарно прибрані (числом 30) відспівали пісні: „Ми чемні діти" і „Казала мені мати".

Деклямували діти: Кулиняк - Бодньович — „Українка я маленька", Юречко-Дільна — „Україно, Україно", О. Ткач — „Наш Львів", Н. Олесницький — „Листопад", Х. Окрепка — „Ми нашим найдорожчим", крім цих деклямацій була одна збірна деклямація, а понадто учениці О. Матіяш, З. Дідух і Л. Косоновська деклямували вірш: 1918-го Року Листопад. Сценку: „З минулих днів" у формі діялогу виконали М. Гарматій і О. Яворський. Сольо фортепіянове виконала М. Цибик. Гарно підготовлені промови виголосили: в українській мові — С. Мартинець, в англійській М. Музичка. Вдало виконані точки програми свята були прийняті грімким аплявзом. Перед закінченням свята о. П. Лаптута, управитель школи, виголосив патріотичне слово до дітей і родичів, заохочуючи їх до участи у всяких шкільних імпрезах і підкреслив, що перше Листопадове Свято, влаштоване школою, яка в майбутньому влаштовуватиме таке свято поруч інших національних наших свят. Відспіванням українського гимну „Ще не вмерла Україна", закінчилось свято, на яке численно прибули родичі з дітьми, і яке залишило гарне враження у всіх учасників. **О. У.**

Д. Микитюк приготовляє видання другої частини „Історії УГА"

У Ню Йорку побував, вертаючись з Европи, видавець „Україна у війні за державність" Ол. Удовиченка, „Полковник Василь Вишиваний", д-ра Н. Гірняка, та великої книги „Українська Галицька Армія" (674 сторін), Дмитро Микитюк з Вінніпеґу, б. хор. УСС, і відбув тут ряд нарад та розмов з колишніми старшинами УГА, щоб дістати від них дальші матеріяли для другої частини „Історія УГА", яку задумує видати.

В справі цих матеріялів п. Микитюк відбув на власний кошт теж останню подорож за океан та побував шість тижнів в Европі, де відвідав Париж, Рим, Відень і Мюнхен, пробуючи в бібліотеках та окремих видатних діячів дістати нові документи й доповнення до плянованої книги. Заходи ці у великій мірі вдалися, бо як оповів нам п. Микитюк, відвідавши редакцію, він бачив ще живим проф. Іл. Борщака в Парижі і дістав від нього розвідку „Відгомін дій УГА на Версальській Конференції" враз з його знимкою і життєписом, далі від полк. генерального штабу Легара його оригінальний плян здобуття Львова, який на жаль Начальна Команда УГА відкинула, у Відні вдалося йому придбати, заплативши високу суму, перший і другий річники „Українського Прапору" (з 1919 і 1920 рр.), комплет „Українського Скитальця" з 1922 і 1923 рр., Альманах Укр. Січ. Стрільців з 1917 р., який редаґувала Мистецька Горстка УСС і зокрема сл. п. Микола Голубець, врешті у Мюнхені надзвичайний документ — п'ять розпоряджень Державного Секретаріяту Військових Справ ЗОУНР з підписами полк. Дм. Вітовського і диктатора Ев. Петрушевича, що є реєстрами всіх старшин УГА, піднесених з перебранням влади урядом ЗОУНР на один старшинський ступінь вище в 1918 і 1919 роках. Крім цього у Мюнхені зміг п. Микитюк роздобути історичну книжку В. Липинського „З дзсюф України", яку видано в Кракові в 1912 році (сьогодні справді „білий крук"), та з місця перевидав в німецькій фірмі мікрофільмовим способом в кількості 100 примірників. Книжка має 676 сторінок і видана без закиду. У Парижі п. Микитюк відвідав з ген. Ол. Удовиченком могилу пок. Головного Отамана С. Петлюри та склав на ній вінок від вояцтва УГА, після чого пробув тиждень в Осередку Наукового Т-ва ім. Шевченка в Сарселі, де м. ін. доповнив інформації про старшин УГА для Гаслової Енциклопедії, від букви „К" вгору та обговорив з проф. д-ром В. Кубійовичем і членами Управи НТШ справу допомоги в виданні Енциклопедії. В Римі п. Микитюк відвідав в товаристві першого секретаря Архиєпископа Кир Івана Бучка, о. д-ра М. Марусина, та пані М. Рудницької, Ватиканську Бібліотеку, в якій зробив список *потрібних для* дальшого видання „Історії УГА" книг та матеріялів, був на збірному послуханні і благословенню Папи Івана XXIII, та оглянув історичні місця цього міста, м. ін. новозбудовану Українську Малу Семінарію. У Відні наш земляк в супроводі кол. капеляна УГА, о. проф. Теофіля Горникевича побував в Національній Бібліотеці, де ствердив, що „україніка" в ній доволі слаба. І нарешті всюди, де був п. Микитюк, він відновив побратимські зв'язки з кол. старшинами УГА, домовився з ними про співпрацю при виданню другої частини „Історії УГА", та поробив відповідні договори. Вернувшись три тижні тому з поважною кількістю матеріялів на американський континент, п. Микитюк відбув по дорозі до Канади інформаційні сходини із старшинами УГА найперш у Филаделфії, з участю голови Головної Управи Об'єднання б. Вояків Українців Америки д-ра В. Галана та, з черги, такі ж сходини в Ню Йорку. Від всіх побратимів по зброї дістав запевнення моральної і матеріяльної співпраці в задуманому ним виданню другого тому „Історії УГА". **Н. Н.**

КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ АРГЕНТИНИ ЗНОВУ ВІДЛОЖЕНО

Буенос Айрес. (єдо). — Невважаючи на „невідкличне" рішення Головної Ради УЦР відбути 22 листопада п'ятий Конгрес Українців Арґентини, Передконгресова Комісія, поповнена головами організацій, звернулася до Управи УЦР з просьбою скликати на 22 листопада не Конгрес, а надзвичайну сесію Головної Ради. Мотивується цю просьбу необхідністю мати більший період для погодження складу нової Управи УЦР.

Дня 23-го листопада ц. р.
по тяжкій недузі і стражданнях
упокоїлася в Бозі, на 74-му році свого життя,

Ольга Опанасівна
ПЕТЛЮРА

Дружина Покійного Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народньої Республіки,

про що з сумом сповіщаємо Українське Громадянство та просимо усіх про молитви за душу Спочилої.

Архиєпископ МСТИСЛАВ
ВОЛОДИМИР І ІРИНА ПЕТЛЮРИ
ЯРОСЛАВ, АНДРІЙ, СОФІЯ І КСЕНІЯ СКРИПНИКИ
ЄВГЕН, БОЯН, ТАМАРА, ХРИСТИНА І НАТАЛІЯ ЯРОВЕНКИ
ІГОР, МАРІАННА І ТАМАРА СУХОВЕРСЬКІ

ПРЕДСТАВНИЦТВО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ В США,
ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ В США,
ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ СИМОНА ПЕТЛЮРИ І ФОНД ПОСТІЙНОЇ ДОПОМОГИ В США,
ОБ'ЄДНАННЯ БУВШИХ ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ, ВІДДІЛ В НЮ ЙОРКУ,
РАДА ОРДЕНУ ЛИЦАРІВ ЗАЛІЗНОГО ХРЕСТА АРМІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ,
ДЕМОКРАТИЧНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР У США
І УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ КЛЮБ У НЮ ЙОРКУ
у глибокому жалю сповіщають про смерть
Дружини Головного Отамана св. п. СИМОНА ПЕТЛЮРИ

ОЛЬГИ ПЕТЛЮРИ

яка відійшла від нас у вічність,
після довгої і важкої недуги, дня 23-го листопада 1959 року
в Парижі, на 74-му році життя.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ПАНАХИДИ
по св. п. **ОЛЬЗІ ПЕТЛЮРІ** відбудуться
в усіх українських церквах
в **НЕДІЛЮ**, дня 29-го **ЛИСТОПАДА** ц. р., після Богослуження.

Замість квітів на свіжу могилу Жалобний Комітет просить усі українські Організації і поодинокі особи пам'ятати про фонд побудови храму св. Симона в Парижі, посилаючи грошові датки на адресу:

UKRAINIAN FINANCIAL COMMITTEE
P. O. Box 95 Cooper Union
New York 3, N. Y.
(з приміткою: На побудову храму св. Симона в Парижі)

ЖАЛОБНИЙ КОМІТЕТ

В понеділок, 23-го листопада 1959 року
упокоїлася в Бозі,
в Парижі, на 74-му році життя,

ОЛЬГА ПЕТЛЮРА

Дружина бл. п. Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народньої Республіки.

ПАНАХИДИ

за душу Покійної будуть відправлені по всіх церквах Української Православної Церкви в США
в **НЕДІЛЮ, 29-го ЛИСТОПАДА 1959** року,
на які запрошуємо Українське Громадянство у США.

КОНСИСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ в США

Український Музичний Інститут у ФИЛАДЕЛФІЇ

Неділя, 29-го листопада 1959
год. 7:30 вечора (точно)

Заля Українського Горожанського Клюбу (847 Н. Френклін)

Ждана КРАВЦІВ
(ФОРТЕПІЯН)

Студентка Концертового Курсу Українського Музичного Інституту.

В програмі:
СКАРЛЯТТІ, МОЦАРТ, ВРАМС, ШУМАН, ВЕВЕР, ШОПЕН, БАРВІНСЬКИЙ, РЕВУЦЬКИЙ.

Вступ за програмками в ціні $1.50 — $1.00. — Для молоді $0.50, до набуття в кооп. „Базар". — Для учнів УМІ вступ безплатний.

Увага! ВУНСАКЕТ і ОКОЛИЦЯ! Увага!

ВІДДІЛ УККА — у ВУНСАКЕТІ
— влаштовує —
Свято Листопадового Зриву
СВЯТОЧНА АКАДЕМІЯ
— відбудеться —
в неділю, 29-го листопада 1959 р.
в залі
УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВ. ЦЕРКВИ ім. СВ. МИХАЇЛА
74 Гарріс Евеню — ВУНСАКЕТ, Р. Ай.
ПОЧАТОК — в год. 3:00 по полудні.

ПРОГРАМА АКАДЕМІЇ:

Святочна промова — виголосить п. І. БАЗАРКО із Ню Йорку;
Виступи чоловічого хору „БАНДУРА" — Деклямації — Гра на скрипці — Гра на піяно тощо.

На цю врочисту Академію запрошує Українську Громаду Вунсакету й Околиці **КОМІТЕТ**

Т-ВО „САМОПОМІЧ" в ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж.
запрошує на — **ДОПОВІДЬ**, — яку в
в СУБОТУ, 28-го ЛИСТОПАДА 1959 р.
— виголосить —
ред. **ІВАН КЕДРИН - РУДНИЦЬКИЙ**
на тему:
„Відвідини Хрущова і їх наслідки"
Домівка „САМОПОМОЧІ"
136 Essex Street — Jersey City, N. J.
ПОЧАТОК — в год. 6:00 по пол.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. і ОКОЛИЦЯ!

20 Відд. Орган. Державного Відродження України (ОДВУ) і братні Організації — Український Золотий Хрест (УЗХ) і Молоді Українські Націоналісти (МУН) — в Рочестері, Н. Й.
— запрошують —
Українське Громадянство м. Рочестеру й Околиці до численної участи в святкуванні

30-річчя існування
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ (ОУН)
(1929 — 1959)

в неділю, 29-го листопада 1959 р.
в 6:00 год. вечора
у великій залі Українсько-Американського Клюбу (292 Гадсон Евеню)

ПРОГРАМА:

1. **РЕФЕРАТ**
виголосить інж. ОСИП БОЙДУНИК, член Проводу Організації Українських Націоналістів;
2. **МИСТЕЦЬКА ЧАСТИНА:**
а) Сольоспів — п. Галина КОЛОДУБ-ТИМОЧКО, українська оперова співачка;
б) Деклямація — п. Ірина ГОШОВСЬКА;
в) Українські народні танки — група МУН;
г) Український Національний Хор — дир. інж. Ярослав МАТКОВСЬКИЙ.

ПОДРОБИЦІ В ПРОГРАМКАХ.
Святочний Комітет ОДВУ

Українська Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк, н. р. 2-га

З ЛІТЕРАТУРНО - МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ В НЮ ЙОРКУ повідомляють, що в п'ятницю, дня 27-го листопада ц. р., Об'єднання Українських Письменників „Слово" та Літературно-Мистецький Клюб улаштовують Літературний Вечір присвячений обговоренню антології Юрія Лавріненка „Розстріляне Відродження". Участь беруть Святослав Гординський (доповідь), Богдан Кравців, Богдан Бойчук, Григорій Костюк. Після дискусії і відповідей на запити слово Ю. Лавріненка. Початок о год. 9-ій вечора.

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

• КНИЖКИ •

ЩО ЧИТАТИ?

Джек Лондон: **Білий зуб** (повість) — $1.50; **"Ельдорадо"** (вибрані твори І. Котляревського, І. Франка, В. Самійленка та ін.) — $0.60; Ів. Манило: **Байкар** (байки, гуморески, поезії) — $0.60; Дудінцев: **Не хлібом єдиним** (роман, рос. мовою) — $2.35; **"Волосожар"** (ч. 3. Літ.-мист. журнал) — $0.25.

Замовлення та гроші висилайте на адресу „Волосожару":
WOLOSOZAR — P. O. Box 472. Vineland, N. J., USA

Ділимося сумною вісткою
з Приятелями та Знайомими,
що дня 10-го жовтня 1959 року
відійшов у вічність у Винниках, к. Львова,

бл. п. д-р Янів НАГЛЯК
на 68-му році життя.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА З ПАНАХИДОЮ
буде відправлена
в СУБОТУ, дня 28-го ЛИСТОПАДА 1959 р.
в год. 8:00 ранку
в українській католицькій церкві св. о. Николая при Van Buren Street — в ПАССЕЙКУ

Горем прибиті:
Сестра ОЛЬГА НАГЛЯК-СМОРОДСЬКА з Родиною

В ТРЕТЮ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
бл. п. д-ра ІВАНА ТУРЯНСЬКОГО
б. адвоката в Коломиї
буде відправлена
ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА
в СУБОТУ, 28-го ЛИСТОПАДА 1959 р.
в год. 7:00 рано
в УКРАЇНСЬКІЙ КАТ. ЦЕРКВІ СВ. І. ХРЕСТИТЕЛЯ при Мортон вул. — в НЮАРКУ, Н. Дж.
ОЛЬГА ТУРЯНСЬКА — дружина
Сини і Рідня

Замість квітів на свіжу могилу
бл. п. **МИРОСЛАВИ з Метельських СЕНДЕЦЬКОЇ**
20 долярів
на українські сироти в Німеччині
складають
АННА АЛИСЬКЕВИЧ
КИРИЛО І ІРИНА ГРИГОРОВИЧІ

ПОДЯКА

Осередок СУМА ім. П. Орлика в Дітройті — складає щиру подяку Управі і Членству Осередку СУМА ім. М. Павлушкова, Управі Ліги Американців Українського походження, а зокрема її Голові п. Івановій Дужанському, Управі Батьківського Комітету Школи св. о. Миколая та всій Українській Громаді міста Шикага за всесторонню піддержку

Капелі Бандуристок

під мист. керівництвом Петра **ПОТАПЕНКА** та надзвичайно прихильне відношення до неї під час її виступу в Шикаго.

Український Літ.-Мистецький Клюб у ФИЛАДЕЛФІЇ

Субота, 28-го Листопада 1959 р.
год. 7:30 вечора
в домівці СОЮЗУ УКРАЇНОК — 909 Н. Френклін
— про —
НАШІ НОВІ КНИЖКИ
Б. РОМАНЕНЧУК
говоритимуть:
І. КОРОВИЦЬКИЙ

На закінчення — **СПІЛЬНИЙ ЧАЙ!**
ГОСТЕЙ СЕРДЕЧНО ВІТАЄМО!

Ділимося
з Друзями, Знайомими та Українським Громадянством
сумною вісткою,
що наш Незабутній Побратим
ЧЕСНИЙ БАТЬКО,

бл. п. д-р Олександер ВЕЛЬНИЧУК

доцент Української Економічної Високої Школи,
кол. адвокат на Буковині, член бувшого Українського Академічного Козацтва „Запорожже" в Чернівцях, учасник Визвольних Змагань, член Проводу довоєнних українських культурно-освітніх Товариств на Буковині, громадський діяч,

по довгій і тяжкій недузі,
з Волі Всевишнього, відійшов від нас у вічність
12-го листопада 1959 року, в Ню Йорку, на 67-му році життя,
не діждавшись дорогою нам вільну Батьківщину.

НЕЗАБУТНІЙ НАШ ЗЕНЮ,
СПОКІЙНО СПИ, ТА ПРО ДОЛЮ, ВОЛЮ СНИ!
ВІЧНА ТОБІ ПАМ'ЯТЬ!

Засмученій Дружині Незабутнього Побратима пані **АВРОРІ з ІВАНИЦЬКИХ** висказуємо цією дорогою наше найглибше співчуття.

ЮЛІЯН ЗАВ'ЯНСЬКИЙ
бувший Старший Ради Союзу Батьків Запорожжя

Посвячення українського прапору в Ансонії, Конн.

Зліва направо: Анна Гамуляк, Василь Гіна, Євгенія Мазурчак, мейор Джозеф А. Дойл і Анна Гвоздевич-Ділунарді.

В неділю 1-го листопада в нашій громаді відбулося велике свято. В українській католицькій церкві св. ап. Петра і Павла о. сотрудник Теодор Богольник відправив Панахиду за поляглих героїв в боротьбі за Україну, а після того о. парох Василь Лар поблагословив український синьо - жовтий прапор, який тримала на руках під час Богослуження панна Євгенія Мазурчак, що була в народній одежі. о. парох відправив перед поблагословленням молебень до Ісуса Христа.

Потім зійшлися люди до залі, і там Василь Гіна з Ню Гейвену мав коротку промову і сказав, що як старші передавали молодшому поколінню прапори, то наказували любити цей український прапор. Хто є добрий українець чи українка, той буде і добрим американцем. Вже 22 січня в 150 місцевостях ЗДА повівають українські прапори. Він передав прапор посадникові. Далі забрав слово мейор, який сказав, що приймає прапор і скаже його вивісити 22 січня на домі міської управи.

АннаГамуляк

Мистецькі філателістичні видання

Для пропаганди Ювілейного Року І. Мазепи велику працю виконав український Пласт в Канаді, точніше Пластове Філателістичне Бюро в Торонті. З початком року воно видало конверти з портретом гетьм. І. Мазепи з відповідним наддруком, а крім того — мистецьку печатку з гербом І. Мазепи, що була на папері Мазепинської папірні перш. років XVIII стол. В кінці ц. р., то саме Філателістичне Бюро видало іншу коверту з рисунком одної з найбільших фундацій гетьмана — Соборної церкви св. Миколи у Києві, кін. XVII стол. та марку з родинним гербом дому Мазепи. Рисунок церкви і марки прекрасно виконав мистець - графік М. Левицький. Особливо вдало виконано марку в двох фарбах. Цілість конверту з печаткою робить миле, культурне враження і достойно представляє стиль українського Мазепинського бароккo.

В останні дні Мазепинського Року є добра нагода включитися до шляхотного чину пропаганди імени І. Мазепи в світі. Розповсюдженням згаданих видань Пластового Філателістичного Бюра займається „Молоде Життя" в Ню Йорку та інж. М. Пеланський (32-44 — 30 Стр., Лонг Айленд Сіти 6, Н. Й.).

ЮКОМА

Торговельна Палата ЗДА передбачає в 1960 р. крайову продукцію вартости $ 525 більйонів

Вашингтон. — Торговельна Палата ЗДА передбачає, що в 1960 році в цій країні крайова продукція винесе 525 більйонів долярів і буде новим рекордом американської економіки. Голова дослідного відділу Торговельної Палати Емерсон П. Шмідт передбачає швидкий ріст економіки аж до осени 1960-го року, коли, на його думку, сповільниться темпо розвитку. Це все мало б бути так, коли не буде нового страйку в сталевому промислі. Директор Шмідт зібрав звіти шістьох головних секторів промислу на окремій Конференції в Торговельній Палаті. Зібрані там промисловці передбачають: 1. В першій половині 1960-го року мають бути вищі відсотки від позичок і тяжче буде за кредити. 2. І надалі будуть зростати ціни на консумційні товари, але цей зріст буде повільний, хіба що сталевари дістануть велику підвишку, і треба буде збільшити ціни на сталь. 3. Коли б страйк сталеварів продовжувався поза січень 1960 року, то настане затримка в економії. 4. Підприємці передбачають деяке збільшення торгівлі закордоном, але не таке, щоб зліквідувати доляровий дифіцит у виміні із закордоном.

Рокефеллер признає, що якби тепер були вибори, то Ніксон виграв би їх

Провіденс, Ровд Айленд. — Нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер промовляв на зборах республіканців і заявив, що якби тепер відбувалися вибори Президента, то віце-президент Ричард М. Ніксон, можливо „вибраний був би на президента", якщо б він кандидував. „Що станеться в найближчому році, це, на мою думку, важко передбачати тепер". Він казав, що не хоче бути „політичним віщуном", а настрої громадянства так змінюються, що важко є сказати, що виборці думатимуть від сьогодні за рік. Губернатор Ровд Айленду Крістофер Дель Сесто представив Рокефеллера як „приятеля і сусіда", але заявив, що він є невтральним у змаганнях за президентуру між Ніксоном і Рокефеллером, хоч заявляв він передбачав, що Ніксон очолюватиме республіканський виборчий список в 1960 році. Голова стейтового республіканського комітету Вільям Брумфілд заявив, що „кожний республіканський політик тепер підтримує Ніксона". — В неділю 22-го листопада Рокефеллер дав інтерв'ю на телевізії і сказав, що це було б „не по спортовому" говорити, що його противник програє вибори. Тепер ще завчасно про це говорити, а це вирішиться аж по номінаційній конвенції. Він сам ще не знає, чи буде кандидувати на президента.

Спір за прапор перешкоджує участі німців в Олімпійських ігрищах

Бони. — Західньо - німецький уряд та Міжнародний Олімпійський Комітет попали в гострий конфлікт внаслідок зголошення Олімпійським комітетом із комуністичної Східньої Німеччини, що східньо - німецькі учасники ігрищ виступатимуть під окремим „державним" прапором Східньої Німеччини. Тому Міжнародний Олімпійський Комітет вирішив, що всі німецькі олімпійські дружини маршуватимуть під одностайним „невтральним" прапором: п'ять символічних олімпійських колес на тлі чорно - червоно - золотих німецьких смуг. Обидва німецькі олімпійські Комітети — із Західньої і Східньої Німеччини — прийняли таку розв'язку, але спротивився цьому канцлер Аденауер, який заявив, що нікна західньо - німецька репрезентація не має права виступати під будьяким іншим прапором, як тільки державним прапором Західн. Німеччини. Аденауер стоїть на становищі, що німці не можуть поступатися перед кожним шантажевим трюком східньо - німецьких комуністів і що це справа політична, а не спортова. Знову ж Міжнародний Олімпійський Комітет у Женеві заявив, що його рішення — не відкличне. Найближчі Олімпійські ігрища відбудуться у лютому 1960 Скво Валлі в Каліфорнії

Капітан Кіттінгер скочив із парашутом із висоти 14-ох миль

Аламогордо, Ню Мексік. — 20-го листопада капітан летунства 31-річний Джозеф В. Кіттінг щасливо скочив із парашутом із висоти 76,400 стіп (14-ох миль), щоби випробувати той виряд, який має допомогти летунам живими вернутися на Землю з космічних просторів. Він вискочив із парашутом із гондолі, що була при бальоні на висоті 76,000 стіп над пустинею і впродовж трьох хвилин впав до 12,000 стіп, поки його парашут, 28 стіп завдовжки міг розвинутися і припізнити його спадання. Він мав на собі окрему одежу, прилад із киснем та інші охоронні прилади, які допомогли йому витримати температуру 104 ступнів нижче зера. Летунство стверджує, що цей скок із парашутом був рекордовим щодо висоти добровільних скоків і найдовшим щодо довготи в летунській історії. Це був рекорд летуна у відкритій гондолі при бальоні на такій висоті.

На Цейльоні криза уряду

Каломбо. — Прем'єр уряду Цейльону Віяянанда Даганаяке признав, що його уряд, мабуть, не втримається до нормальних парляментарних виборів у 1961 році та що він настоюватиме на скорших виборах. Напримінці минулого тижня зголошено в цейльонському парляменті кілька внесків на вотум недовір'я чи то прем'єрові чи його міністрові справедливости. Опозиція зискала на силі внаслідок вбивства два місяці тому цейльонського прем'єра Бандаранайке та слідства проти вбивників. Арештовано колишнього міністра здоров'я, жінку Вімалю Вівардена, і брата міністра фінансів, на які впливали підпору прем'єра Даганаяке. Після того арештування міністер фінансів подався до димісії. Доля уряду рішиться в найближчих днях.

Звернення до всіх бувших студентів на терені Німеччини

Управа Союзу Українських Студентів в Німеччині плянує цього року відзначити 10-ліття існування своєї організації. В програмі ювілейного свята буде також відчит про життя та діяльність СУСН-у за 10 років.

З метою переведення статистики про кількість українських студентів, які закінчили університетські студії на терені Німеччини за час від 1945 року по сьогоднішній день, прохаємо Вас допомогти нам в цьому і подати нам інформації, хто з українців, де, коли та які студії закінчив.

За Ваше серіозне ставлення до справи та за цінну допомогу складаємо Вам наперед належну подяку. 2

Інформації просимо слати на адресу:

Bund Ukrainischer Studenten in Deutschand, e. V.
Muenchen, Postamt 37,
Schiessfach 34

За Управу Союзу Українських Студентів в Німеччині:

Богдан Питель — голова,
Дарія Пестрак — секретар.

ОГОЛОШЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

Увага! НЮАРК, Н. Дж.! Увага!

В неділю, 29-го листопада 1959 р.
в год. 3:00 по полудні
в приміщенні УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛІ
при 180 Вільям вул. — в Нюарку, Н. Дж.
— відбудуться —

ЗБОРИ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ Відділів УНСоюзу
НЮАРКУ та ОКОЛИЦІ

На порядку нарад Зборів — обговорення заходів для успішного завершення ювілейної кампанії та інші важливі організаційні справи.

В Зборах візьме участь:
Дмитро Галичин,
гол. предсідник Українського Народного Союзу.

До участи в цих Зборах запрошені Преставники та конвенційні Делегати наступних Відділів УНСоюзу:

НЮАРК	14, 27, 76, 133, 152, 219, 322, 359, 371
ГІЛСАЙД	459
ІРВІНГТОН	413, 490
ЕЛИЗАБЕТ	3, 37, 65, 142, 234
МЕЙПЛВУД	272

Управа Окружного Комітету:
Юліян Баранюк — голова; д-р Осип Утриско — секр.
Василь Салабун — член Управи

Увага! Увага!
СКРЕНТОН, ОЛИФАНТ та ОКОЛИЦЯ Па.!

В НЕДІЛЮ, 29-го ЛИСТОПАДА 1959 РОКУ
в залі UKRAINIAN CENTER
при 440 Wyoming Avenue, — SCRANTON, Pa.
відбудуться

ОКРУЖНІ ЗБОРИ Відділів УНСоюзу

до участи в яких запрошені Урядовці і Члени, та Конвенційні Делегати від наступних Відділів УНС:

Авока 326	Олд Фордж 411
Диксон Ситі 405	Симпсон 43
Данмор 409	Тейлор 187, 193
Джессуп 311	Порт Джервіс, Н. Дж., 198
Майфілд 185	
Олифант 403, 406, 407, 410, 448	Скрентон 123, 144, 159, 162, 208, 229, 280

НА ПОРЯДКУ НАРАД:
1. Прийняття правильника Окружного Комітету Відділів УНСоюзу;
2. Вибір Окружної Управи та Контрольної Комісії;
3. Ювілейна кампанія УНСоюзу;
4. Ювілейні святкування у 65-ліття УНСоюзу.

ПОЧАТОК — в год. 2:00 ПО ПОЛУДНІ.
У Зборах візьме участь —
д-р ЯРОСЛАВ ПАДОХ — гол. секретар УНСоюзу.

До участи в Зборах запрошене також все місцеве Українське Громадянство.
УПРАВА ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ:
О. Запоточний, голова; А. Тарас, секретар

Тіто проти великих політичних бльоків

Београд. — Промовляючи перед 100,000 слухачами в Ніжі, недалеко болгарського кордону, югославський диктатор Тіто висловився проти того, щоби світ був поділений на великі військово - політичні бльоки, які вирішували б долю неприналежних до них також інших країн. Тіто заявив проти теорії співіснування між такими бльоками, бо — мовляв — співіснування повинно йти між окремими державами і народами, а не міжедржавними бльоками. Тіто закинув великим державам, що вони легковажать інтерес малих країн. Тому він звернувся з закликом до малих країн, щоб вони посилили свою міжнародну активність, щоби стати цілком рівними міжнародними партнерами. Тіто натаврував комуністичний Китай та висловив надію, що китайські комуністи „скорегують свою поведінку і вернуться на шлях, який зискає їм приятелів, а не таких, що їх ненавидять". Зате він прославляв індійського прем'єра Неру, що той не дав себе спровокувати „реакціоністам" до збройного виступу проти Китаю. — Тіто промовляв у зв'язку з відкриттям 58-милевого відтинку на шляху, що сполучить Італію з Грецією почерез югославську територію. Цей відтинок збудували 50,000 югославських юнаків - добровольців під час вакаційних літніх місяців. Весь шлях має бути готовий на 1963 рік.

● У Франції все ще найбільшою політичною сенсацією є справа колишнього міністра, а тепер (сенатора. лібераля) Франсуа Міттерана, якому закидають, що він сам на себе „зорганізував замах", щоб в такий спосіб дістати зброю проти правиці. Міттеран рішуче цьому перечить і твердить, що уряд і праві кола, які підтримують де Голя, хочуть його політично зліквідувати. Міттеран закидає нельояльність і брак джентлменства прем'єрові Мішелеві Дебре, який опинився був у подібній ситуації, але він тепер, коли Міттеран був міністром судівництва. На просьбу Дебре Міттеран погодився тоді не вести проти нього офіційного слідства й не жадати скасування його посольського імунітету. Тепер уряд Дебре зажадав скасування імунітету Міттерана, як сенатора, за промовчання перед владою подробиць атентату.

1894 — 1959
65 років на службі членам і народові! — Ставайте ювілейними членами Українського Народного Союзу!

ТАРЗАН, ч. 4366. Перехитрив Брістера.

Розлютований Рой Брістер обернувся і витягнув револьвер, але мавполюд ударив із швидкістю грому.

Розпач Брістера ще збільшилася, коли він ще не міг був перемогти Тарзанових сталевих обіймів, аж тут нагло Тарзан підніс ворога над свою голову!